

LICG HUISDIERENBIJSLUITER

DE HANDLEIDING VOOR HET HOUDEN VAN HUISDIEREN

Serie reptielen

Groene leguaan

Iguana iguana

Als u al enige ervaring heeft met het houden van reptielen, dan kunnen groene leguanen erg interessant zijn om te gaan houden. Het zijn zeer grote hagedissen waar u lang plezier aan kunt beleven, want ze worden gemiddeld vijftien tot twintig jaar oud. Een voorwaarde is wel dat u ruimte heeft voor een groot terrarium en genoeg tijd om ze voldoende tam en hanteerbaar te maken.

Kies het juiste dier voor uw situatie: lees vóór het kopen eerst of de groene leguaan het huisdier is dat u zoekt.

Algemeen

De groene leguaan (*Iguana iguana*) is een veel gehouden hagedissensoort. Hij staat bekend om zijn makheid, desondanks worden veel leguanen lang niet zo tam als hun verzorgers zouden willen. De gewone groene leguaan (*Iguana iguana iguana*) is een 150 tot 200 centimeter lange hagedis. Het lichaam van een mannetje kan ongeveer 50 centimeter lang worden, het lichaam van een vrouwtje ongeveer 40 centimeter. Deze dieren zijn groen, grijsgroen tot bruin van kleur. Ze hebben donkere banden op de staart en vaak ook op het lichaam. Ook loopt er een kam op de rug en de staartbasis. De kop is stomp van vorm, en hieronder hangt een grote keelwam. Op de onderkaak zit een grote ronde schub.

Groene leguanen communiceren met elkaar door middel van lichaamstaal, zoals het kopknikken en krabbewegingen. Deze hagedissensoort wordt in Midden-Amerika ook wel boomkip genoemd.

De groene leguaan kan tot 30 jaar oud worden. De gemiddelde leeftijd is ongeveer vijftien jaar.

Verskillende varianten

De bekendste ondersoorten van de groene leguaan zijn *Iguana iguana rhinolopha* en *Iguana iguana iguana*. De gehoornde groene leguaan (*Iguana iguana rhinolopha*) heeft twee of drie zachte hoorntjes op de neus. *Iguana iguana iguana* heeft deze hoorntjes niet. Er zijn nog meer ondersoorten en elke leguaan is per verspreidingsgebied wat anders van uiterlijk.

Van nature

Groene leguanen komen van nature voor in Midden- en Zuid-Amerika, en op enkele Caribische eilanden zoals Bonaire en Curaçao. Ze leven vooral in de tropen, met name in vochtige gebieden. De groene leguaan is te vinden in kustgebieden, langs oevers van beken en rivieren en in het regenwoud. Het zijn van nature dagactieve dieren en echte zoonanbidders. Ze zijn boombewonend, waarbij oudere dieren over het algemeen hoger in de bomen leven dan jonge dieren.

Huisvesting

Bij het opzetten, inrichten en onderhouden van een terrarium komt heel wat kijken. In de handleiding over terrariumtechniek leest u hoe u dat aan kunt pakken.

Leguanen zijn groepsdieren en moeten daarom niet alleen gehouden worden. Vanwege dominantieproblemen wordt afgeraden om meerdere mannen bij elkaar te houden, tenzij een terrarium zeer groot is met veel schuilplaatsen zodat ze elkaar kunnen ontwijken. Ook voor een man-vrouw koppel is het belangrijk dat ze elkaar uit de weg kunnen gaan en er voldoende schuilplaatsen zijn, dit voorkomt onderlinge agressie en stress.

Een volwassen groene leguaan heeft een tropisch regenwoudterrarium nodig van minimaal 200 bij 100 bij 200 centimeter (lengte x breedte x hoogte). Dit terrarium is groot genoeg voor maximaal één volwassen man en één of twee vrouwen. In een terrariumkamer van minimaal tweemaal zo groot komen deze dieren echter pas echt tot hun recht. Voor jonge dieren moet het terrarium juist niet te groot zijn, want dan kunnen ze hun voedsel niet meer vinden. Het terrarium moet hoog zijn, met veel klimgelegenheid. Groene leguanen rusten en zonnen graag op horizontale plaatsen zoals takken, hoog in het terrarium onder een spot. Zorg voor meerdere zon/zitplaatsen zodat ze uit verschillende plekken kunnen kiezen. Ook moeten er voldoende schuilplaatsen in het terrarium zijn. Schuilplaatsen bovenin het verblijf worden zeer op prijs gesteld.

Zet een grote waterbak in het terrarium, die iedere dag schoongemaakt moet worden. Leguanen hebben namelijk de gewoonte om boven water te mesten, waarvan handig gebruik gemaakt kan worden door een horizontale tak boven de waterbak te plaatsen. Op deze manier blijft de rest van het verblijf redelijk schoon. Het kan handig zijn om voor het verschoneren van de waterbak een filter te gebruiken. Het water in de waterbak moet tot ongeveer 25 graden Celsius verwarmd worden.

Als bodembedekking kunnen linoleum, tegels, turfmoalm, bosblad of houtsnippers gebruikt worden. De bodembedekking mag niet inslikbaar, scherp of hard zijn. Grind, grof zand, kiezel of bijvoorbeeld hydrokorrels mogen daarom nooit gebruikt worden.

De temperatuur van het terrarium moet tussen de 25 en 30 graden Celsius ($^{\circ}\text{C}$) zijn, met plaatselijk onder de warmtelampen (minimaal één per dier) een temperatuur van 35 tot 40 $^{\circ}\text{C}$. Groene leguanen hebben UV-licht nodig om voldoende vitamine D te kunnen aanmaken. De dag en nacht moeten ieder twaalf uur duren. Dit is bijvoorbeeld te regelen door schakelklokken te gebruiken. 's Nachts is de temperatuur lager, tussen de 20 en 25 $^{\circ}\text{C}$. U kunt dan bijvoorbeeld een keramische lamp gebruiken. In de periode december tot april kunt u een 5 $^{\circ}\text{C}$ koelere, droge tijd maken. Van mei tot september kunnen de dieren op warme dagen ook in een buitenterrarium gehouden worden. Dit kan zowel overdag als 's nachts, mits de temperatuur boven de 20 $^{\circ}\text{C}$ blijft. Bijverwarmen kan daarom noodzakelijk zijn.

De luchtvochtigheid in het terrarium moet overdag 60 tot 80% zijn, en 's nachts hoger, tussen de 80 en 100%. Besproei het terrarium en de dieren iedere dag, maar maak ze niet blijvend nat.

Groene leguanen kunnen samen gehouden worden met bijvoorbeeld kolenbranderschildpadden en doosschildpadden uit warmere klimaten. Hou ze liever niet samen met bijvoorbeeld wateragamen, omdat deze dieren erg op elkaar lijken qua vorm en kleur, wat stress kan veroorzaken.

Verzorgen en hanteren

De groene leguaan kan 'tam' gemaakt worden. Als men groene leguanen tam wil maken, heeft men echter wel geduld nodig. De beste methode is om het vertrouwen van de dieren te verdienen. Als men regelmatig de dieren voert en besproeid zullen ze redelijk snel aan de verzorger wennen en steeds meer toenadering zoeken. Op het moment dat het dier zelf bij de verzorger in de buurt komt, mag deze gehanteerd worden. Laat echter het dier wel altijd vrij om te gaan en staan waar hij wil. Uiteindelijk zal de leguaan steeds beter benaderbaar zijn en goed te hanteren.

Het echt tam maken van een leguaan is een zeer intensieve bezigheid waarbij uw (tijds)inspanningen afhankelijk van het dier pas na maanden of zelfs jaren vruchten kunnen afwerpen. Stel uzelf vooraf de vraag of u deze tijd ter beschikking heeft. Een zeer defensieve hagedis van 150 cm is immers geen pretje om te verzorgen en kan zelfs risico's opleveren! Groene leguanen die niet gewend zijn aan hanteren, kunnen slaan met hun staart, krabben met hun scherpe nagels en bijten. Het slaan met de staart kan een flinke striem veroorzaken. Bij een beet zijn de bacteriën in de bek van de leguaan vaak gevaarlijker dan de beet zelf, door het risico op een tetanus infectie. Bij leguanen die niet gewend zijn om gehanteerd te worden, kunt u het beste leren handschoenen dragen.

Wanneer u een groene leguaan hanteert, moet u de achterkant van u af houden, omdat reptielen regelmatig uitwerpselen uitscheiden. Was na het hanteren en verzorgen van de leguaan uw handen met zeep, om een *salmonella*-infectie te vermijden. Werk zo hygiënisch mogelijk, en werk niet met blote handen wanneer u open wondjes aan de handen heeft.

Voeding

Van nature eten groene leguanen vooral bladgroente, en daarnaast bloemen en fruit. Ook insecten en aas worden in de natuur gegeten. Een goed dieet in gevangenschap bestaat uit een variatie aan groenten, aangevuld met een kleine hoeveelheid fruit. Voer zo gevarieerd mogelijk.

Niet alle groenten zijn even geschikt. Zo bevat broccoli stoffen die de vitaminehuishouding negatief kunnen beïnvloeden. Daarnaast zijn er groenten met een hoog oxaalzuurgehalte, zoals rabarber en spinazie. Oxaalzuur kan ervoor zorgen dat de leguaan onvoldoende calcium uit de voeding kan opnemen. Daarom kunt u deze groenten beter niet of weinig geven. Ook het voeren van bepaalde "scherpe" groenten zoals prei en ui wordt afgeraden.

Voorbeelden van groenten die u wel kunt voeren zijn bloemkool, chinese kool, paksoi, raapstelen, boerenkool, waterkers, spitskool en sla. Let er op dat sommige koolsoorten voor gasontwikkeling kunnen zorgen. Als wilde planten zijn onder andere druivenblad en paardenbloemblad geschikt. In kleinere hoeveelheden kunt u als variatie het groen van prei, bleekselderij, wortel, paprika en courgette voeren.

Als fruit kunt u bijvoorbeeld papaja, aardbeien, banaan, kiwi, mandarijn, perzik en sinaasappel geven. Let er op dat fruit nooit de hoofdvoeding mag worden. Van het totale voedselaanbod mag ongeveer 10 procent bestaan uit fruit.

Jonge groene leguanen hebben, zoals alle jonge reptielen, goede voedingsstoffen nodig om zich tot gezonde volwassen dieren te kunnen ontwikkelen. Bij deze leguanen gaat het om dieren die planten eten en daarvan veel verschillende soorten nodig hebben, om optimaal alle bouwstoffen binnen te krijgen. Uit recente onderzoeken is gebleken dat veel leguanen in de vrije natuur een behoorlijke hoeveelheid van hun tijd jagen om in hun dierlijke voedselbehoefte te voorzien. Dierlijke eiwitten zijn belangrijk, zeker in de groeifase. In diverse literatuur wordt gemeld dat insecten en kattenvoer een prima bron zouden zijn voor dierlijke eiwitten. Het geven van kattenbrokken is echter eigenlijk niet meer nodig, omdat er voldoende leguanen brokken beschikbaar zijn, die qua samenstelling veel beter aansluiten bij de behoefte van leguanen.

Mannen eten soms tijdens de baltsperiode nauwelijks waardoor zij zichtbaar vermageren. Zwangere (drachtige) vrouwen eten de eerste vijf weken van de draagtijd extra veel, en daarna (bijna) niets meer. Jonge dieren (tot een leeftijd van ongeveer twee jaar) en drachtige vrouwen kunt u ongeveer vijftien procent dierlijk voedsel geven, zoals insecten, leguanenbrok en eieren. Alle andere dieren hebben een voorkeur voor plantaardig voedsel, en kunt u maximaal vijf procent dierlijk voer aanbieden. Teveel dierlijk voedsel kan (nier)problemen geven.

Het is aan te bevelen om het voedsel met kalk en vitaminen te bepoederen, dit moet altijd zorgvuldig gebeuren. Het voeren van zowel teveel als te weinig kalk en vitaminen kan gezondheidsproblemen veroorzaken. Een vuistregel voor de dosering van kalk (calcium) is 0,5 gram kalk per kilogram lichaamsgewicht per dag. De verhouding calcium : fosfor die een groene leguaan via zijn voedsel binnen moet krijgen is 2 : 1,2.

Voortplanting

Het is vaak erg lastig om het verschil tussen een man en een vrouw te zien, zeker bij jonge dieren. Vanaf een leeftijd van één tot twee jaar krijgen mannen vaak een grotere keelwam en rugkam. Ook ontwikkelen ze één tot vier millimeter grote femoraalporiën. Dit zijn kleine ronde openingen aan de binnenzijde van het dijbeen. Deze poriën scheiden in de balts- en paartijd geurstoffen uit. Verder worden mannen in principe groter, hebben ze een dikkere staartwortel, een bredere kop en zijn ze iets dominanter in hun gedrag. In de paartijd is de man vaak intensiever rood, oranje en goud gekleurd, vooral bij *Iguana iguana rhinolopha*.

In de natuur vindt de paartijd plaats aan het begin van de droge tijd, meestal van november tot januari. In gevangenschap wordt hier vaak van afgeweken. De man kan in deze periode erg agressief zijn. Na een heftige balts met kopknikken volgt een paring. Een vrouw paart in het paarseizoen ongeveer één tot vijf keer met dezelfde man. Ongeveer 2 tot 2,5 maanden na de paring legt de vrouw gemiddeld 20 tot 40 eieren in een vochtige zandbodem. Het maximaal aantal eieren kan oplopen tot 80. Zorg dat er ruim voor de eileg een geschikte legplaats voor de eieren aanwezig is. Wanneer het vrouwtje de eieren niet kwijt kan, kan ze legnood krijgen en dit kan dodelijk zijn. Raadpleeg bij verdenking van legnood zo snel mogelijk een dierenarts.

Bij een temperatuur van 28 tot 30 °C komen de eieren na gemiddeld 65 tot 90 dagen uit. Soms kan dit langer duren, tot wel 115 dagen. Een hogere broedtemperatuur geeft meer mannelijke jongen.

De jonge groene leguanen zijn heldergroen van kleur. Het lijf is ongeveer zes centimeter lang, en de staart ongeveer zeventien centimeter. Zes tot negen dagen na de geboorte zullen de jongen vast voedsel gaan eten. Na een jaar is het lichaam ongeveer vijftien centimeter groot. Ze zijn geslachtsrijp na twee tot vier jaar, maar al op een leeftijd van één jaar begint de strijd om de rangorde. Wanneer de rangorde eenmaal is vastgesteld, dan houden de gevechten meestal snel op.

Ziekten en aandoeningen

Natuurlijk wilt u voorkomen dat uw dier ziek wordt. Als u weet waar u op moet letten en hoe een gezond dier zich gedraagt, merkt u het eerder wanneer er iets aan de hand is. Een gezonde leguaan is alert en kijkt helder uit de ogen. Hij is goed gevuld, de huid ziet er niet rimpelig uit, is vol van kleur en heeft een heldere uitstraling.

Groene leguanen zijn gevoeliger voor stress dan de meeste hagedissensoorten. Stress kan leiden tot ziekten, of aandoeningen verergeren. Door kalk- en vitaminetekort kan rachitis ontstaan, een ziekte waardoor de dieren misvormde botten en breuken krijgen. Wanneer een vrouwtje haar eieren niet kwijt kan, kan legnood ontstaan, dit kan dodelijk zijn. Andere voorkomende aandoeningen bij groene leguanen zijn parasietinfecties en (vecht)wonden. Raadpleeg bij twijfel over de gezondheid van uw leguaan altijd een dierenarts. Zoek een in reptielen gespecialiseerde dierenarts vóórdat u een reptiel koopt.

Benodigde ervaring

Groene leguanen zijn geen knuffeldieren. Voor het op een verantwoorde wijze houden van groene leguanen is enige ervaring nodig met het houden van reptielen. Deze dieren zijn redelijk gevoelig voor stress en worden bovendien erg groot. Daarom zijn deze dieren niet de meest geschikte dieren voor de beginner. Laat u goed voorlichten, ook over de opzet van het terrarium of de kamer waarin u deze dieren wilt houden. U kunt bijvoorbeeld informatie inwinnen bij een reptielenvereniging. De aangewezen organisatie om u verder te helpen aan informatie is de Stichting Doelgroep Groene Leguanen.

Aanschaf en kosten

U kunt een groene leguaan kopen bij een gespecialiseerde fokker, reptielen- of dierenspecialzaak. Kies het liefst een nakweekdier en geen wildvang. De groene leguaan valt onder CITES Bijlage II. Het doel van CITES is om de handel in bedreigde dier- en plantensoorten en de producten daarvan te reguleren. Vraag bij aankoop om de CITES papieren.

De prijzen voor een groene leguaan beginnen bij enkele tientallen euro's, dit is onder andere afhankelijk van de grootte. Een terrarium voor een volwassen groene leguaan is erg duur in aanschaf en kost al snel honderden euro's. Dit is vaak zonder inrichting. Goede lampen kosten ook tientallen euro's, houd er rekening mee dat deze regelmatig vervangen moeten worden. Daarnaast moet u rekening houden met kosten voor voer, en kunt u voor kosten komen te staan als uw dier onverhoopt ziek wordt.

Bij het LICG kunt u terecht voor onafhankelijke en betrouwbare informatie over het 'houden van huisdieren'. Door het bieden van deze informatie en het organiseren van campagnes levert het LICG een bijdrage aan verbetering van de gezondheid en het welzijn van huisdieren in Nederland.

Versie: augustus 2018

©LICG

Kijk voor de meest recente informatie op www.licg.nl